

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Jonson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڅي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بي بي په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعه "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: که کوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایئکو تہروتہی او نیوکی

دُ هایئکو ساخت او هیئت خہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زہن و لہی دہ . خہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خٹکہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتو نو بچہی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خکہ چہ اوس دُنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دہ حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات مخی تہ راوری دی چہ دوبارہ ذکر بہ لہی بوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانی سرہ مخ کری . گہی نو دہ سلسلہ کنبہی زما مضمون چہ زما دُ هایئکو رومی مجموعہ "راتہ غور و نو کنبہی بگہری شہنگوی" کنبہی چاپ شوے دے . باید چہ اولوستی شہی . او بیا پہ تہہ تہہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چہ دُ هقوی دُ هایئکو پہ مجموعہ "دُ بناستونو دُ صحرا وریمی" کنبہی موجودہ دہ

پہ دہ حقلہ کنبہی کشاپی هوارولہی شہی .

خکہ نو دلته زما مقصد دُ هایئکو پہ تیکنیک خہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دہی بلکہ دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکہ سرسری شان جاج اختل دی . چہ دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایئکو پہ غندنہ کنبہی مخی تہ راغلی دی . ممکنہ دہ چہی پہ دہ لہ کنبہی زہ دُ هایئکو خہ خنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کری . ولہ حیثیت بہ لہی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دہی خبری سرہ بہ بچہی نہ متعارض کنبہی چہی گہی زما دا لیک پہ هایئکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چہی دُ هایئکو پہ مخالفت کنبہی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغوکنبہی سنجیدہ او غہر سنجیدہ ہر دوہ قلمہ ذہنی رویو برخہ اختل دی دہ . دہی لہ کنبہی چہی غہر اصولی او دُ هایئکو دُ صنف سرہ بہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینہی بی خایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خیل بحث نہ خکہ او باسم چہی داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خنہہ دہ بلکہ دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هخہ کنبہی دُ تہی پہ اویدو دُ توپک ارغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنہی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایئکو دُ تقابل پہ نتیجہ کنبہی چہی کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی مخی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بنکاره کړو- د مثال یو څو نمونې دا دي:

”چاڼ تک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمنامی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ:

”مون خلیق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ
 پتہ خیل وخت خرابوی۔ خنی خلق خو تردی پوری
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی او ہائیکو ی را ژوندے
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی۔“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنہ انظار الله انظار په فای ژوند
 کبہ د تپہی د اہمیت نہ انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر
 دو مرہ و چہ ہائیکو پہ تخلیقی سطح د فرد د انفرادیت نھی نہ
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورتہ ہائیکو
 کبہ د تسکین موندلو زیاتی موقی پہ لاس ورتی گنہ نو
 دغہ معترضین دی پخیل گہوان کبہ سر دتہ کوی او اودی
 وائی کہ چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخیلہ نامہ نظم
 نشر، غزل، ہائیکو، افسانہ، ناول، خاکہ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واختلے شي۔ خولہ هر څه نه وړاستدی زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ”ہائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر“ کبہ ورکړی دی ہنہ
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی پہ بیا بیا
 یی حایہ گردان نہ کوی گنہ نو او دی بنائی چہ زه پہ خپلو
 انتقادی معروضاتو کبہ پہ کوم کوم مقام تیندک شوے یا
 پہ کوم کومو حایونو کبہ تیر وتلے یم۔ زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب پہ دی باب کبہ لیکي۔

”راتہ غوږ ونوکبہ بنگرہی شپنگوي، نوم ہم
 بنايسته او د تاپول گتہ اپ ہم بنايسته..... د
 اکثر و ملگرونہ چہ ما کوی تبصری پری ولوستی
 یا واؤرېدی د غنہ پہ باب بہ زه څه ووايم، خو
 دا بہ ووايم چہ کہ د اظہار د کتاب سر مقالہ پہ
 غور ولوستے شي نو پہ دی کبہ ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپارہ مواد شته۔“

ما پہ خیل ذکر کړے شوی مضمون کبہ د ا حقیقت څرگند
 کړے وو چہ:

”د تپہی شاعر ورک وی او د ہائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وی۔“

لهذا گنہ ناقدینو ددی خبری پہ تر څ کبہ سنجید او طنزیہ

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړي شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړي چې
 هايکو په اخاي تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں ټپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق ټپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يو ځاے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې ټپې ته په عالمي سطحه توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا ؤ چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندل دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او ټپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکلي شوي يوڅو ټپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير گڼلې زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اني اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اني اينلا کو ميتونوي هوم کېدې زېږېدلې غځې هائيگو و غماشې اعلي ترينې نوي دي بلکې دا ښه په و شوق سره وېلې شوې اني اينلا کو ميتونوي هوم کېدې زېږېدلې غځو هائيگو ته بيلو پرنتې وېل مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې ښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غځېدې کوي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دې چې غځې ليکونکيو د غځېدې کوي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وېل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دې خپله اعلي و ارفع ادبي اعلي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غځېدې کوي واقعي چې د غځېدې وړ اقدام د دغه

هم يودو خيانت بکاري.
در حقيقت غځېدې کوي يا غځېدې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لوست جرم دے. چې د هوس ناکې، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې توروې. پېشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وېتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغز اخوند پکښې په داسې هنر او غځندل شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېدې نو دا به غځېدې لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فېصله کوي. اوس که يو لمس پرست "بهشتي زېږ" ته

کرڻي له سر راوڀر ناداني گڻي
گڻک چي دکوڻي چرگي نه ماتڀڻي
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

چي پکڻي د جرم اوسزا قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکڻي بيان شوے
دے چي په بڼو پري نه دي ستول پکار گڻي نو مازغه ي
خرابيدے شي. خو بناغلي شتاق ته پکڻي بڼکاره غماشي
بڼاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي چي غماشي زما په
هايگو کڻي ده کنه د بناغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي د جاياتي حياتو د
ادراک او اظهار سره سره د غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه د دا رنگ هايگو د Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ د بناغلي شتاق مجروح صيب دا دعوي بڻي بي
خايه ده. چي گڻي په ډښتو کڻي د فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي داسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم چي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر و او که نه، که جواب ي نفی کڻي وي نو بيا د هغوي
په شاعري کڻي چي کومي ناروا شوخي او اسټر شونه دي تر
کومه پوري ي بناغلي ويغينلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کڻي د پر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
چي گڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي د غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

بناغلي شتاق مجروح چي د راقم المعروف په کومو
هايگو باندې د فحش گوښي تهمت گولے دے د نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
چي استعمال کڻي ي اوبه نه راځي
نو د کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم چي اخر کوم داخلي انتشار بناغلي دي
کچ بحثه نه را او پارولو چي نقل کړے شو ي هايگو کڻي
غماشي ده. چي نه ي لفظياتو کڻي د هوسناکي شه ترغيب
شته اونه ي معنی د شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکڻي د خاتم الانبياء ^{عليه السلام} د وينا دا مفهوم دے چي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک چي زما په خيال
ورستو ترې گڼي پيچيد که هم پيدا کېدے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيڙه خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٻيڙي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خو گئي هغوي فقط نفس گئي او برگزیده ٻيڙي اورسدي او
 لوستي دي او يا گئي د ٻيڙي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٻيڙي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٻيڙي هم نه دي بلڪي د پښتو ٿري
 مشهوري او معروف ٻيڙي دي جي بستند و مطبوعه ٿيو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کړه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله ي اخلي بم الله کړه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکړه
 ماله ي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٿيو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گني نو دا به ميني جي په پښتو ژبه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کړي بلڪه د پښتو ٿري کلاسک او
 کلاسيکي دواړه قومه شاعرانو ته د دغه اعزاز پټکي په سر
 دے . او دا ٻي ٻيڙه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاتي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که د جنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازي - دغه وجه ده جي د جذباتو په غورځنگ
 کني حني وخت په دواړو کني د امتياز کرينه را بنسکل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

د ائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونږ د پښتو نوو ليکونکيو د هائيو طرف ته
 مخه کړي ده او پکار هم ده د هني وجه چا کټر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پښتو کني زمونږ
 متقدمينو دومره خه وپلي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پښي نه دي نو هکله دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وايي جي هائيو ليکونکي مانه
 ٿول سائيو بنڪاري زما يو بل ملگرے وايي جي

سپريه وٺي د ادبي اصنافو قات راغلي دے ځي
 اوس د جاپاني صنف نه کار اخستې کېږي. چاربهته
 مړه شوې ده، ربايي نشته، قصيدې ختمې دي
 پکار ده چې زمونږ شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندې کړي او که خامخايه دي اصنافو کېږي طبع
 ازمايي نه شي کول نو د پښتو خالص خپل صنف
 ټپه چې د هايکو نه مختصره هم ده په هغې کېږي
 دې طبع ازمايي کوي!

زه خپله هم دا غواړم چې ټپه دي اولیکه شي خو
 په دې کېږي څوک څه کول شي چې اوس نوے کول د ټپې په
 مقابله کېږي د هايکو تخليق له زياته ترجیح ورکوي. لهذا
 پکار دي چې د دې عمل په ورستو دي نفسياتي عواملو او د
 عصري غوښتنو ته پام وړ او گرځول شي او بيا دا چې لولې
 تحريکونه په مخالفتونو نه مري بلکې نوره وده او زور مومي.
 بحر کف د بناغلي مضمون نگار د حوالې د دې ليک نه قدم
 په قدم د هايکو صنف سره د هغوي د لاشعور هغه
 پټ عناد راڅرگندېږي چې د اتني ايندې کولیکو باعث او
 محرک گرځېدلې دے. بيا هم بناغلي مجروح چې د محترم ډاکټر
 اسرار په حواله کومې خبرې کړې دي زه پرې اعتماد کوم
 اوس هغوي پوهه شه او بناغلي ډاکټر اسرار. البته دا
 خبره چې نو وار د صنف هايکو ته د نوو ډيکونکيو ځکه مخه

شوې ده. چې متقدمينو ورته د وېلو دپاره هېڅ نه دي
 پرېښي اصولاً غلطه او غېر تحقيقي ده او د دې حقيقت منلو
 نه سترگې پټول دي. چې گڼې د هر دور د ادب خپلې تقاضې
 اسلوب، وگڼ، نفسيات، حوالې او غوښتنې وي.

نن چې په ادب کېږي د علامت، سريلزم، ترقي پسندې
 ډاډا ازم، تجریدیت او ازادخيال د تلازي و غېره کوم فکري
 او ټيکنیکي تحريکونه راپورته شوي دي. او شعري او
 نثري ادب يې کومې ارتقاء او ارتفاع سره مخ کړې دے
 متقدمينو د هغې خوب هم نه و ليدلې او د هغوي د
 خيال په حاشيه کېږي هم چرته دغه امکانات نه برېښېدل
 زه د امانم چې زمونږه کلاسيکي شاعرانو پښتو ادب ته
 مستقل او پاخه بنيادونه وربخښلي دي او راتلونکي کول
 ته لارې اساني کړې دي خو دا دعوي چې گڼې د شعر او ادب
 د ارتقاء سفر هغوي د موضوع او فن په اعتبار داسې کمال
 ته اورسوو چې بل ځايه يې پکښې هېڅ نه دي پرېښي زياته او
 سينه زوري ده.

ډاکټر صېب زمانه زيات په دې خبره پوه دے چې نن
 او پرون کېږي فرق وي نن چې دنيا د کومو پېښو سره مخ
 ده او کوم نوي نوي علوم او فنون په کېږي متعارف کېږي
 يا کوم سائنسي ايجادونه او تجربې پکښې کېږي هغه د متقدمينو
 زمانه کېږي چرته دے او چوونکې ادب ماښي سره سره د

عصري او زماني پښتو په نېغ گوټي بډيي. (بندا عصري پښتو به تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتر وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښي نو په معاشره کښي به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم دے چې دا سې سوچونو پښتو ادب ته لوء زيان ورسولے دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼي د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بي تحيقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرّ نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندلکي دي بلکې ادبي دنيا کښي منلے شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياڼے، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښي خوب د گودر پاتي نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمبني انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتي شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايگو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بي علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چې د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډه شکل کښي کوي. زه نام چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښي يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښي چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفيشنل سايکټرسي نه پاتې شوے. بلکې د ملازمت دوران کښي او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکټس هم نه دے کړے او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايگو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښي ځان له د ځايه پيدا کولو خوا هڅي لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښي راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايگو د قافييې د سمون په وجه مزاح پيدا کول غواړي نو چرې به ادب ورته زه دا وپل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله او تو آف فیشن کونو کپڙي او بالهون
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کره شي نو ممکنه ده
 چې شوک دا هم او وایي چې د غزل لیکونکي خپل وي د کمال لیکونکي
 دل د هغه وي او د تپي خالق کپي وي عالی هند القیاس ولي دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پرېوتی حربه او وسیله وي
 او هغه مزاج چې نېغ په نېغه د یو انسان یا د یوې طبیعي
 جذبات او احساسات زخمي کوي. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هېڅ سمون نه لري.

تر څو پورې چې د ای اینه کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلي شتاق مجروح د یو بل ملگري د دې احتیاج تعلق
 دے چې گڼې چارې ته 'قصیده' ربايي او تپه څه مړه
 شوي خو نه دي چې لیکونکي چاپاني صنف هاینکو لیکي.
 د پري حایه په دې چې یو هاینکو لیکونکي هم دا نه
 وي وېلي چې شوک دې په گوته شوي دغې اصنافو کښې
 طبع ازمايي نه کوي د دې اعتراض نوعیت بېخي داسې دے که
 چې شوک او وایي چې لوبغاړي دې کرکت 'هاکي' جناسک او
 سکواش وغېره نه کوي. بلکې د دې په ځای دې کشتي
 میرغې کبابي او گولي ونه و وغېره کول شروع کړي چې
 چرته روایت ئې ختم نه شي. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چې د "هَذَا ماکنزیم" غونډې د ضخیم تحقیقي کتاب
 لیکونکي بناغلي شتاق چې د کوم ملگري په حواله خبره کړي

د هغه هېڅ نوم ادبي حیثیت او درک ئې نه دے په
 گوته کړے چې د تحقیقي اصولو خلاف او ادبي دیانت نه
 تېسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلي شتاق مجروح د
 یو فرمې کردار په خوله کښې خپله ژبه ایښې ده او په
 یوې تراشې شوي مجسمه کښې ئې د هاینکو خلاف خپل
 ذاتي جذبات وراوندې کړي دي خو سرے څه او وایي زمونږ
 قلمي مزاج داسې جوړ شوے دے چې مونږ مړي راژوندي
 کوو او ژوندي وژنو.

پروفیسر بناغلي داورخان داؤد په خپل یو مضمون کښې
 د هاینکو او تپي د هیت د اختلاف په حقله لیکي:
 "ځني محققین د تپي د هاینکو سره نژدې تعلق
 په گوته کوي ځکه وکتے شي نو بنیادی لحاظ
 سره دې دواړو کښې د هیت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپاني ادب یو مشهور صنف
 دے. لکه د تپي د دې د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم د دې په اختصار او جامعیت کښې دے
 خو هاینکو کښې صرف درې مصرعې وي. رومی
 مصرعه کښې پنځه، دوهمه کښې اووه او درېمه
 کښې پنځه سوتی اهنگونه وي یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لري. رومی او درېمه
 مصرعه ئې برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منځنۍ

ي د دوو صوتي اھنگونو سومره د دوي فنه اوږده وي يعنې هايگكو د هيت او موضوع دواړو په لحاظ د مخصوصو شرائطو پابنده وي.

د هايگكو د صوتي اھنگ نظام د بحر متقارب ددي ارکانو مطابق كېدے شي

فعلن فعلن فع	=	۵
فعلن فعلن فعلن فع	=	۱۰
فعلن فعلن فع	=	۵

خو ددي برعكس د تپې د دوو مصرعو د صوتي اھنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دي ډول دے

$$۲۲ = ۱۳ + ۹$$

د پروفېسر صېب فرمودات په سرسنگونو خو ډېرې نيمگړتياگانې په كېنې محوسېږي او يو ځاے نيم كېنې په كېنې د تحقيقي سپرې خلاف د سهولت احساس هم پټا پټو كوي ددي نه علاوه د هغوي د حوالي دا ليك يوفني تيندك سره هم مخ شو دے.

معلومېږي دا چې پروفېسر صېب د هايگكو هيتي ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ټكنيكي ارتقا په نظر كېنې نه ده ساتې كېنې نو هايگكو به ي د اوولسو چيو او ۵ - ۰ - ۵ د ترتيب په حكلي او حتي تقسيم كېنې نه راوستله يا دا هم ممكنه ده چې دي سلسله كېنې پروفېسر صېب

بېخي رجعت پسندانه ادبي ذهنيت لري چې د هايگكو د صنف نه د يو خاص مکتبه فکر ټاکنے شوي قيود او حدود نه پورته کول غواړي. كېنې نو د جاپان وړمېنه هايگكو بيكونكي باشو او ورستو ناقدينو چې ماسولو كاشيكي په كېنې اهم دے. دغه ترتيب حرف اخر نه دے كېنې او بيا په عالمي ادب كېنې د يوې مصري 'دوو مصرعو او درې مصرعو هايگكو ليكلو تجربې هم شوي دي. كېدے شي پروفېسر صېب ته هغه د التفات قابلي نه وي ښكاره شوي ولې بيا ي هم وضاحت لارې پكار و.

بحر حال پروفېسر صېب چې د هايگكو دپاره د بحر متقارب د ارکانو كوم ترتيب منلے دے او په مثال كېنې ي د هايون صياد صېب كومه هايگكو وړاندې كړې ده - دواړو كېنې هېڅ تړون او نسبت نشته، هايگكو په پښتو ژبه كېنې ده چې د زميه اوزانو دځي قمونو سره هم اھنگي نه لري او مطلق د بحر متقارب په بنودې شوي بحر نه مقطع كېنې حكه چې د پښتو ژبې او هايگكو ځانته يو مزاج دے او د هغې په دغه تجويز شوي بحر باندې بېخي تقطيع نه كېږي. هايگكو ده.

هدرد ي نوم دے

په مينه نه پوهېږي

ساده ماشوم دے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد دادې چې پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چې پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چې د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم ځان نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتې کښي چې پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعایت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

”د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړې چې دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون ځان شو دے؟“

زه منم چې د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقولو راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چې گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چې د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې ځايه نه وي چې گڼي د هايکو بنیادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چې د تن هايکو گڼي ارتقائي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسې گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړې ده چې تخليقي امکاناتو يې د ناستي تجربولاري پرانستې
 دي او داسې هلته کښي چې په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگو تيا خيال سره اتفاق نه شي کېدے.

پاتې شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چې هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر پڻ ڏي ڇي ڏ لو ستونگي ذهن پڇيلاءِ ددغو سلسلو
 ڪري رهيو ڪيئي رايو ڄاڻ ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
 ساڻي ڇي ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ ڄڻ يا نڪتي پکڻي پر پڻ ڏي ڇي
 ٻه تصوير جو روڊو ڪيئي مرستيالي ثابتي ٿي. او ڏ مضمون
 ڏ نيگريٽيا احساس ٻه ورستو او تمبوي.

ٻه ڏي لڙ ڪيئي دا خبره هم ڪپڊ ڏي ڇي ڇي ڇي اصنافو
 ته ڏ ڇي خلقو زيات مبلان او رجحان وي نوڪه ڇا ته
 داسي محوسلڙي نو ڇه ڏ فڪر مندي خبره نه ڏه او
 نه يو صنف ته ڏ زياتو ورماتبد و نه دا ثابتي ڪيئي
 ڇي هغه ڏي ڇا ماضو مافوق الاصناف او ڪرڻي. هغه ڪه ٻه
 وي ڪه هائڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ڏ بناغلي اسماعيل گوهر
 ٻه شعري مجموعو مڪا (ڇي) ڏ پڻو ٿي اولي ڏ هائڪو
 مجموعه ڏه) ڏ هائڪو ڏ صنف خلاف خيل ڪوم خيالات
 حرڪت ڪري ڏي. ڏ هئي لب لياپ دا ڏ ڇي ڪيئي اسماعيل گوهر
 خيل ڪيئي شاعرانه خيالات ٻه دغه ٻه ٻه ڪيئي ضائع ڪري ڏي.
 ڏ ڪيئي ڪيئي خبره دا ڏه ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
 ڏي ڇي ڪيئي تخليقي روح ڏ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
 او محتاج وي او ڪه ڏ يو معلوم هيت ٻه ڇو ڪا ڪيئي تخليقي
 جذبه خيل اظهار او ڪيئي يا له ڄان سره ڏ رائج اصنافو
 نه بيبل ڇه ڇڪل راوري نو خيل اقاديت به او بائي. ڏ

عرض ڏي ڇي هر ڏي مصره اين نظم هائڪو نه وي ڇڪه
 ڇي ڏ هائڪو خيل داسي ساختيا ڪرڻه ورهه 'نفساڻي ماهيتون
 ٽڪنڪي غوڻنڻي او داخلي اڻخونه ڏي ڇي عام ڏي مصره اين
 نظرونه ڏي ٻه اسانه نه ڏي زغله.

ڏ مڙمنڻي سلسلي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٻه
 ووري نو دا اطينان ورته او ڏي ڇي خبره سرته اورسپاه
 خود هائڪو ڏ اورسپاه و نه پس ورته داسي محوسلڙي
 ڇي ڇه خبره لا پاتي ڏه او يو قسم ڏ تندي او تشڪل
 احساس ورته ڪيئي.

ڇو ڪيئي مڙمنڻي سلسلي شاهين ڏ روهي سندرو
 سلسله ڪيئي ٻه پڻو ٿو راتو لوڊو ڪيئي بلا وخت صرف
 ڪپڊ ڏي او دغه رنگ دغ ڇوڻ اولي صنف سره ڏي نوره
 هم زياته واڃي او تپون پيدا شو ڏي ڇڪه ورته
 داسي احساس ڪيئي. ڪپڊ ڏي ڇي ڪه هغوي ڏ هائڪو دوستو
 له هم ڏي خيل قيمتي وخت ور ڪرڻو نو ڏ تندي او نيگريٽيا
 احساس به ورته بيان ڪيئي او ڏ هائڪو ٻه سلسله ڪيئي
 به ڏ خيل زور موقف نه لاس ٻه سر ٿي. ڇڪه ڇي
 ڪوم ڇين و نه عموماً ٻه عادتونو ڪيئي راشي نو بيا زيات
 اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ڏ هائڪو ٽيڪنيڪ هم ڇه دا رنگي ڏي ڇي
 ڇي سلسلي شعوري طور سره ڏ. ابهام، ابهام يا اخفا ٻه

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هِر رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدَرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْ بِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخِلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هِر تَغْلِيَقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُو عِ فِطْرِي اِمْتِزَاجِ تَه پَرِ غُودَلِي
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَافِ بَه اِي لَه بَرَمَه اَوْ غُورِ خُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هِم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِي
 كِنِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيَقِي غُورِ خُتْكَ دُ هَايِكُو پِهْرَايَه
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوءِي اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيَقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هِرَه
 پِهْرَايَه اَوْ هِرْجَرَتَه وَيِ خِیلِ قَدَرِ اَوْ قِيَمَتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِمَه دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعَلِ پَه اِي رُوكِنِي نَه پَتِه پِي خُكَه زَه دَا دَعُوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِي رِي بَه دُ هَايِكُو لَعَلِ كَلَه هِم
 پَتِ نَكْرَه شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو
 دُ يُو لُوءِي تَغْلِيَقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كِنِي . وِرْسَرَه دَا
 خَبِرَه هِم زِيَا تُو مِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَا ئِعِ كُويِ .
 بَلْكَ يَمَا اَوْ دَوَامِ وِرْتَه وِرْجِنِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هِم هَايِكُو نَه وَه لِيْكَوِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورِ وَا لِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيَقِ دُ زَبْرَه چَا وُدُونِ شَرْيَكِي كَه پَه هِر
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخِلَه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هِم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَهْلِ وِوِي دِي
 پَه هِر كَهْلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو
 هِم نَكِه تُونُو بَا وِجُودِ ضَا ئِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَه عِجِي
 حَايَه بَه وَيِ .

مَحْتَمِ بِنَاغَلِي اِبَا سِي نِ يُو سَفْرَه عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِ خُتْكَو نُو " كِنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونَدِ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَه هِم يُوِي تَهِي قَدَرِي لَه خُابِي نَه دَعِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هِم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِي نُو پَه صِفِ كِنِي اَوْ دَرِبَدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ وِتَه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ جَا دُ هِجِي
 قِمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِي سُرِ پَه يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَا ئِي كِيُو " دُ سِرْخَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي
 اسْتِمْدَا ئِي پِهْرَا يَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِيْكَوِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِي لِيْكَنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسْ سَه زِيَادَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرِ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ ثِيَه مَوْجُودِ هِي . طِيَه كَه مَخْتَصَرِ تَرِي نِ پِهْرَا ئِي مِي جِسْ

وہی کہل۔ مقصد دا چہی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
 ہرہ خانگہ کنبہ د خان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک
 نر پہ گوتہ پتول غواری نو شوک بہ ورتہ اخر شہ اوواہی۔
 بناغلی اباسین پہ تپہ کنبہ د تغزل د موجودگی دعویٰ
 ہم کوی چہی مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کنبہ تغزل د غزل سرہ تپلے
 وصف دے لکہ چہی خرنگ پہ رباعی کنبہ تربیع پہ تشبیب کنبہ
 تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل
 کنبہ تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غوینت چہی
 پہ تپہ کنبہ تیب یا تیب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے
 شو چہی پہ تپہ کنبہ بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ
 دہ چہی د بناغلی اباسین پہ دہی حقلہ خیل خہ خانتہ منطق
 وی۔ ہسہی خو کہ شوک تغزل ثابتول غواری۔ نو پہ کانی
 ہوا، چینہ، اواز، حوایی او مینہ وغیرہ وغیرہ کنبہ بہ ی
 ہم ثابت کپری وپل ہنج علیی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب
 نہ شہی۔ بحر حال د بناغلی دہی خبری سرہ خو قطعاً اتفاق
 نہ شہی کپدے چہی د ہائیکودے ارو مرو درہی مصرعی وی۔ باید
 چہی ہنوی د ہائیکو ہیتی ارتقاء پہ نظر کنبہ ساتلی وہ۔ بلہ
 د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چہی ” تپہ ۹ + ۱۳ کی محروں
 میں ہوتا ہے، ” کپدے شہی چہی د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
 تپہی سہلابونہ یا چپہ وی وپل د اردو تپہ روزمرہ او محاورہ
 خو دہی جملی شہ بل تعبیر وپاندہی کوی اودا غلط فہمی

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ تپہ پختون
 جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ تپہ اور ہائیکو
 میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
 ہیں اور تپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
 مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
 فینا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
 اس بنا پر دو مصرعے تپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
 دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زما پہ خیال بناغلی اباسین تہ دہی خبری علم ضرور
 پکار و چہی د اصناف د بقاء پہ ورستو یو زور اور تخلیقی
 قوت موجود وی او کلہ چہی ہم یو صنف د تخلیقی جوہر نہ
 عاری شہی ہغہ کہ تپہ، چار بیتہ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ
 ہر صنف وی بیا خیل وجود برقرار نہ شہی ساتلے اوس
 کہ د یو پختون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کنبہ ژوند را پیدا
 کولے شہی نو ہم د ہنہی شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا
 وپل پہ ہائیکو کنبہ ساہ اوچی۔ دہی باوجود چہی ہنج تخلیقی
 جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر
 کپف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمہں تپہ پہ گوتہ کولے
 شم چہی ہنج ادبی بنکلا او عوامی کشش پکنبہ نشہ اکر چہی
 شوک بہ ورتہ ہم د تپہی وپل ونہ انکار اونکلی۔ اوس کہ
 بعض د تپہی پیرایہ د تفوق معیار گنیلے کپدے نو داسی بہ

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگله په شاتسبوي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کبې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کبې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکبې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړولے
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقاء په سفر کبې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بېخي بي حايه دے چې گنې د ټپې په
 موجودگي کبې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتلے
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے:

”خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو ډرنگه
 ”خريکه“ ”ترايلي“ او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف کوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”شريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه سائله شو
 اولائي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تهن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپانے صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج، طرز او ڪره وره ڇاهل وو. ولي
 دي ڇاه ڇاهنگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده کوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناست او سينگار ته جي سترگي برهيني؛^{۱۵}

بناغله اباسين ڇاه خيل ڪالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم کوي۔ ليکي ۱

”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛^{۱۶}
 گران بناغله دنه يو واري بيا تيندک شوے دے۔ ڇکه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوار نه پاپيدا ڪنهي
 ادب ڇه شريعت کورپي خون نه دے او ڪه ڇري ڏ بناغلي دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڻس مڻي او مڻس مڻي نو
 بيا پکار نه وه ڇي خان ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپه و
 ڇکه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دوايه رايو ڇاه ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین گهڻه ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعليٰ ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀو مفتي مفتي ڪپه دے
 نڌا مڻي۔ مکنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب ڇاه وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بنڪار شوے وي او مڻه رنگ ترپي ڏ ادني
 مفتي دا ڇي لاري ڪوونڪي اصطلاح سر ڏشوي وي۔ بيا هم بناغلي
 ته دا پته لگبدل پکار وه ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما ڇاه خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڙي ڇي ما هر ڇه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇه فرمايم۔ هيچي جي هم او نه
 مڻي۔ يا دا هم ڪپه دے شي ڇي بناغلي اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو و رکوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل و رکوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائیکو ته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻسلي دي ڇکه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻل عمل دے۔ او هر ڪڏي هائیکو ڏ تخليقي زره
 چاودون راز پڻدلے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇپو

نو بيا و لي بناغلي ابا سين چي خيله هم د لغد د حرمت مڻو
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بناغلي چي په گسران
 بناغلي د بدعت معني په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کښي د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بناغلي شوي دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم اېرېل دوه زرم د روداد
 ترغه بناغلي واکټور راج ولي شاه څنگ صېب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کښي خيله ځانته يوه
 پېژندگلو ري ايا هائيکو هم په پښتو موسيقي کښي ځانته
 يو داسي پېژندگلو او ځانگړي آهنگ راپيدا کول شي او
 که نه.

د بناغلي واکټور صېب په خدمت کښي عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کښي نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چرې هائيکو د موسيقي په زير وېم نغه نغه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کښي هېڅ کس نه راي شي. دويمه خبره
 دا ده چي هائيکو هم غنايت ، ل ، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کښي د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائيکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکو ناي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکټور راج ولي شاه
 څنگ د اخیال هم ښکاره کړو چي هائيکو په پښتو کښي ځکه
 خوبښيي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کښي د دي سره تره دو نکلې صنف شته - اوس
 تعقیق پکار دے چي هائيکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده - ولي
 بناغلي قلندر مومند د دي خيال سره اتفاق او نکرې او
 څرگنده ئي کړه چي هائيکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوي شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موندې
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کښي د
 لټول ضد اوکړو - او بيا په داسي صورت کښي چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي - زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کښي بڼي درسته ده. ځکه چي
 هائيکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده - که چرې دا وو بېله شي چي د هائيکو
 جرړي په هائي کائي کښي دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کښي نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کښي
 څوک تعقیق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار -
 ممکنه ده چي دغه رنگ گڼي اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ جي ڏٺي غنڊ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 جي داسي به اوغواڙي خوزه دا هم نه غواڙم جي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڙي موازنه او مقابله غير فطري ده - بيا ئي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهامغلرو نه ڏکڻه شي نو قباحه به ڪئي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خپل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪئي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبتي حايه به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڙي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڀرونه شته خو
 حئي خويونه ئي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورپدونڪي په وينه
 ڪنڀي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وړاندې نئي ٿي. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڙي لازمي جز ونه مڻي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀڻ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڙي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪنڀي وي او په هيڏ
 حال ڪنڀي ڏ خپلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خپلو سرونو له جادونه نئي راو ٿي
 جي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي
 ”ڏ ٽيڙي خپل يو غنڀوس او محسوس هيٺ Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪنڀي يو ڇبر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي“

نه پوهينم جي بناغله داود صهب ڏ يوي نبي
 مصرعي په ڏڪر ڪنڀي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪنڀي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇبره بناخته پنگله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ئي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ئي ڏ بناخت ڏگنڀو اڀرونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀڻ ته واروي اوس ڪه هم هغه پنگله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ڙوند شومره سپرلي به ئي ٺيڪلا ڪانونه ڪچڪول په
 لاس اودرپدل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خپل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڙي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪنڀي نه

ضائع کوي. بلکي ٻهه دي د نوو، مناسب تجر بوسه اسنا
 کري اوداسي هيئي، داخلي او خارجي تجر دي په کني
 اوکري چي د فکري رفعت سره سره پکني په هيئي او
 ساختياي سطح هم دا صنف د تنوع سره مخ شي. خودا کار
 پر رياضت، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حئي پوهاند دا هم اوواي چي د هيئي تجر بوا تنوع
 دا عمل به د ټپي پيژندگلو ورکه کري. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کري چي د ټپي خپل خاص او
 معلومه وضع د ټپي ديقا او استحکام ضمانت دے او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي د ستومانۍ لري نه
 راوي خو زما په خيال به دي ماورن اړي کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 د اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائے پروت وي نو دروند وي خو
 هوبنيان دا هم واي چي اوبه په حائے اوربني نو
 دنه شي او بيا تخليقي اصناف د کافي د جبود خاصيت نه،
 بلکي د اويو د روانۍ او تحرک د خويونه په خپلو بوژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ټپه
 کني د بيدلون مناسب تصور يکونه لامل پکار دي. ددي
 وضاحت سره چي دا به د ټپي د ارتقا هجي وي نه چي د
 ټپي د انقطاع. اوکه چري دغه تجر دي د ټپي د روح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي پني مضبوطي کري.
 گني نو په بل صورت کني به ي ادب پخپله د نامقبوليت
 فصله واوروي.

دا هم حقيقت دے چي حئي نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کړے دے بلکي ورله ي د يو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کري دي. بناغله سعيد گوهر ددي
 فارم او هيئت تعارف، په دي ډول کوي.

"دا د ټپي د رومي مصرعي نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ددي منج تر منجه شپن
 نورې مصرعي چي د ټپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري د ټپي د اولي مصرعي سره
 هم قافيه وي. د دويم شعر دواړه مصرعي ي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ددي صنف اوله
 برخه ده. ددي وزن د ټپي د رومي مصرعي
 مطابق وي. دي نه پس دويمه برخه کني خلور
 مصرعي سره د ټپي د آخري مصرعي وي. دا
 دواړه د ټپي د مصرعي سره مترف او هم قافيه
 وي ددي وزن هم هغه وي چي د ټپي د آخري
 مصرعي دے."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهاننه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاه

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټي د ټپي وړيمو مصرعو

سره په قافيو کښي تړلي دي او بيا ټي د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلے شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سترگې کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټپولي هلي خپي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پيوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسه نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايگوبنه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايگو د تخليق جواز نشته يا هايگو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايگو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدل دے.

زه دا خبره منم چي هايگو د پښتنو د خاورې نه لارښېدل شعري صنف نه دے خو ولي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کچې د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره ي خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يي صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايگو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت دے چي هايگو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لوع مقام پيدا کړے دے چي تصور يي هم نه شي کېدے دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زور او قدیم زرخيزه شعري صنف دے. اکثر و نقادانو هايگو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابل يي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايگو موازنه پخپله د هايگو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايگو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې ولي په هايگو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکي د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زور صنف ټپي سره يي ناقدينو مقابلې هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استپلا صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابلې هم د عقل او منطق خلاف ده خو ولي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت دے چي هايگو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکي د پښتانه يي د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايگو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايگو کښي يي کچه تخليقي زور پروت دے ځکه چي کمزوري ځين و نه د عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند دے نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رڼې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

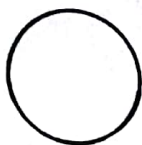
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

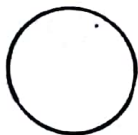
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہٴ ھايلکو تجزیہ، ورخ پانہ وحدت پبلیشرز، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکینی بنگری شرنکوی سلمان پرنتوز جگہ محلہ پبلیشرز، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو ھايلکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکینی بنگری شرنکوی سلمان پرنتوز بابو جہد روپ پبلیشرز، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو ھايلکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، لپیہ او جدیدیت، ص: ۹۷ تھاس پبلیشو کوپتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، ورخ پانہ وحدت پبلیشرز
- ۱۲) خبری اتری، پبلیشو اکبری، وخت یوونس نیپی، جی، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
- ۱۳) اباسین یوسفزے، ہائے کیوں، ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن
- ۱۴) ایضاً
- ۱۵) زبیر حرت، ادب بازار، ورخ پانہ وحدت پبلیشرز، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
- ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں" ورخ پانہ مشرق پبلیشرز، ادبی ایڈیشن۔
- ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، لپیہ او جدیدیت، ص: ۹۷ تھاس پبلیشو کوپتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
- ۱۸) سعید گوھر، "د پبلیشو شاعری او وک اصفاف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:۔ حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چي د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی یہ شکریہ او جہرہ مننہ۔

نشته پروا که سنگسار بزمه زه
مرمه په ده دي چي داسي نه دي پکار
کاږي دکمل په لاس کښي خونده نه کوي

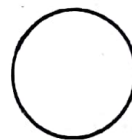

نن ي له هرڅه نه يقين پورته شو
مياندي چي هم بچو کښي فرق کوي
اوس به دچا جولي ته خان غورځوم

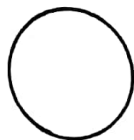
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښي غښي د ژوند پاتي نه دي
زامن د پلار مري ته لاس اچوي

د پر گنهگار يمه خو ما اوښخنده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

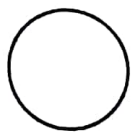

اے د کلهم انسانيت رسوله
تا چي څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

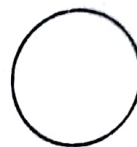

وايې جانانه بې اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

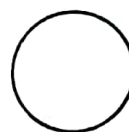

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجانده بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

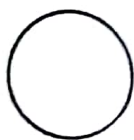

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

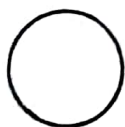

خه په سكون سره ژوند ون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
ٲي ډ جامو استري مي مانه نه شي

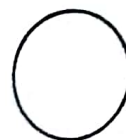

بازار كٲي گٲي ٲنه ٲنكاره مخونه
خو مونږ ٲي اووٲني ٲادر كٲي په سر
زمونږه ٲٲي مونږ نه ستر كوي

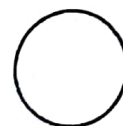

شٲريٲي ٲنه داده ٲي زٲه كٲو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كٲي ٲناه اخلي

ٲي ډي يوازي كٲم په نيمه لار كٲي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غٲٲي ٲي خالي ٲاٲي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوٲ كاٲي وو
نوگيدٲانويه وو ٲول خوٲي

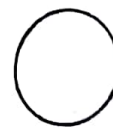

شٲر زه ډ كلي شريفانو كٲي يم
ٲوك ٲي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمله ٲي جگله كٲمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

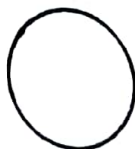

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

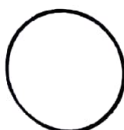

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اڅم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

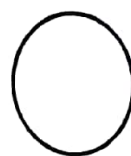

ستا پي رځي د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

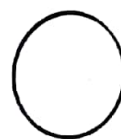

وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکی
راته و دوتو کنبی کالی پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

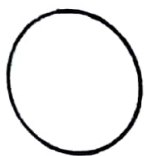

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گز کوښ شېرېني

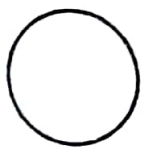

دا چې په خه فريب کښې گېډه ئې ته
ستا سر تېزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوه
شېرېني پام کوه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جسات پورې وي

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژارې چې مې سر غوڅوي

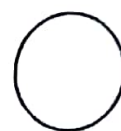

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

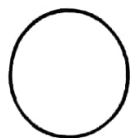

رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کېنې هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلې

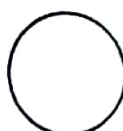

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کېنې مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کانونو کېنې قلم لگوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

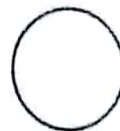

خان کېنې څوک توان د تماشي نه دري
بس د هوا په لور روان دې زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ بنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪپن مه نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
ستري مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شين يني زما
لوپه رونهي انغري ميه پراته وي

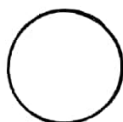

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ سپريانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

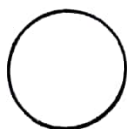

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير مه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي حاء ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

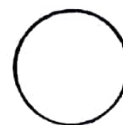

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

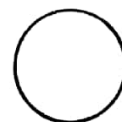

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

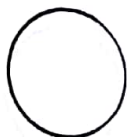

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

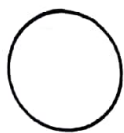

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

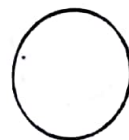

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدائے شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

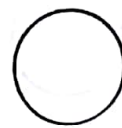

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شيرينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځواني به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

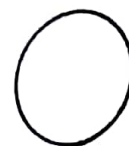

نن يوې بنجې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مڼه کوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

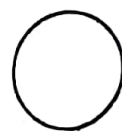

له سپينې بديري دي حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يم زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

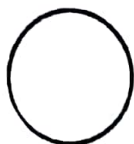

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

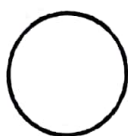

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

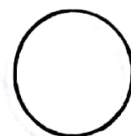

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

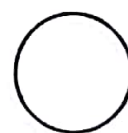

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لويې ته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیږي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

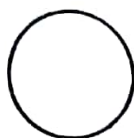

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

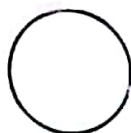

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

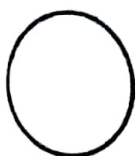

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو گوټ او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

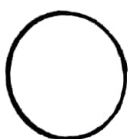

خدای ستاه دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لویه د ژوندون کټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړی دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بېخي ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

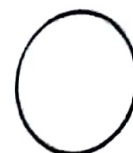

خوارلس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بختا ده په عرونونو نه
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

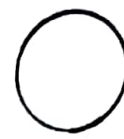

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوگي

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوگ په زړه کبې خائ راگو

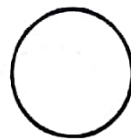

ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهرله کوره شپې مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

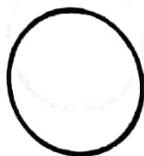

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

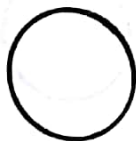

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

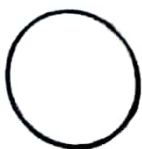

هرو قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

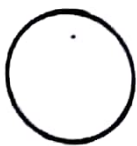

ددې خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کښې کور پرېښه ده

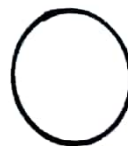

غله راختلي دي په کور، غلي شه
سوچ ته مي پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

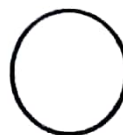

راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک يې پلوقدرې هم اونته ويښي
کورته د شپې تياره کښې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلو ژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کښې

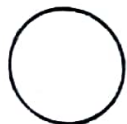

خلقو په ما بديگسايې کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دې کلي نه کډه کوم

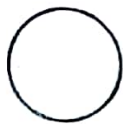

نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې ټيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شریک اوکی

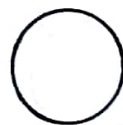

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییښی نه هم سترونه کوی

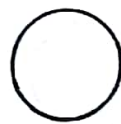

خوک ورته پورته هم کتلے نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه گئی
لاس راله راکپه گئی غرقه شومه

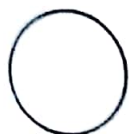

په ژوند کبې کتبه او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

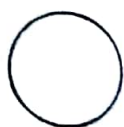

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه څله کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولې

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کومئمان
ياران په بيله باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بيله وهي
بل خوا څوک گفتم قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور نه رسد
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناړوي استقبال مة گوه

دومره زېږيل ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کورکښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوگنډې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادثې اونيسي
له کوره ورک شوچې نه کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام ئې
د بنار په چوک کېږي خودکشي اوکړد

خاوري د پکنک په خوند پوټه شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکان گموي

دا نه چې پوټه نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پيې باز پرېږدمه

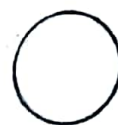

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خہ رازداری خوشته د مور او دلور

زہ چي د سیند چو تہ گورمه نو
راشی پہ سترگو می لاسونہ کیندی
وائی خہ اووایہ چي شوک یمہ زہ

بنہ روغ رمپ یم چي بھر یمہ زہ
کور تہ چي راشم نو بی حالہ شمہ
چا جو پ پہ ما بانندی تاویند کرے دے

دا حقیقت د چاند پہ خونہ دے
درنگ سپر لو پسی لندین و حکہ
مونن پہ صرا کئی اوپہ خور کرے دے

مونن بہ سپور می تہ وو پغوا ختای
افسوس خودا دے چي زمونہ د کور
درشل کہ او درین پی، دیوال پی یو پی

بگری پہ لچو کئی پہ خیال شرنگوہ
چي پہ سینہ کئی می غورنگ راشی نو
پہ دریادونو کئی کشتی لاهو شی

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

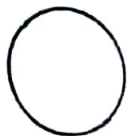

دي ستم به خه تعبير کوي خوک
بنه چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونن تپولي خوشعالي اوخوري
عسرونه او شو چي زمونن وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

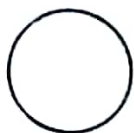

ورسره چه چي معجزې دي منم
خو زه د بکلونه تپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

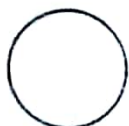

دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
خوک شته چي لاس کښي په سر د یتیم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اختر په ورځ روژه نه نيسي

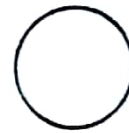

سأه راله دوبيه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طمعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

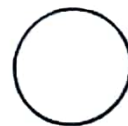

دخدائے نه اویرېنه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنکلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهېن مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل ئې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنکلو

قد ي لوتېږي
او جينگي د کلي
ماتنه پستهږي

غم ي لب سپک شو
ما ايښي ته کتل
خاني رانه ورک شو

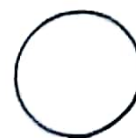

مح نې بد رنگ شي
چې پيري هوا اولي
ايشنه رنگ شي

خوک ترې خبر دي
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دي

اوبدي ماږه شو
خو ملکان د کلي
د لوبې مږه شو

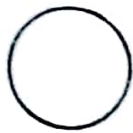

خسه چې وړاندي
نو اسمان هم راکوز شي
اوبو ته لاندې

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنده په وار وي

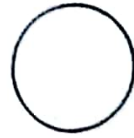

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

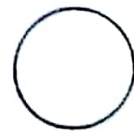

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځايي

اور د سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوې
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
خدا ٿي ته ڏهر ٿي
خاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڏي
ڪڍي نو هر وڪڙ
ڪل ڏ ڪلاب ڏي

دا منڊو ٿري
په هر قدم شوخوي
ڏ خلقو ڇري

اور ڪڍي انگي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

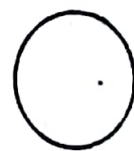

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڏ سوال پاه اوڀو
ڇرته ڪڍي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

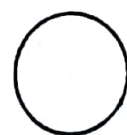
دُ زِرُه درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

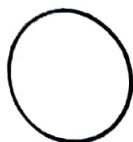
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو

تَنَدِه ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دَا بِنَارِيان هِبَشِه

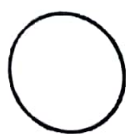
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پَرِيوِي

سَتَا لِه کَرِيوان نَه زِمَا

لَا سُونِه اوڻِي

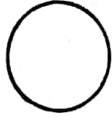
بِل پِه مَا اور دِه

دُ اوِنِکُو دُووُ خَاخکُو کِنِي

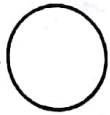
نِي حَدِه زور دِه

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

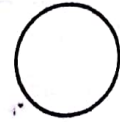
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

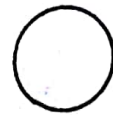
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

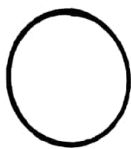

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

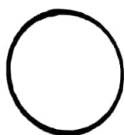

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری
د شپې راپاسوي ما
کار راله گوري

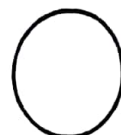

کيننه کم بختي
څوک دې ميراته نکړي
د څکلو لبتې

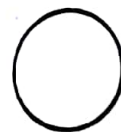

ستدرې واځي
را ټول دې نه کرمه زه
مر شومه هاي

خوشه فنکار ي
د پېغلو بت سازوي
هسي اوزکار ي

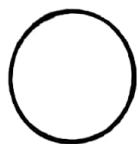

غرق شوې لاري
خوراک او څنک چي کوي
اوس په ولاړي

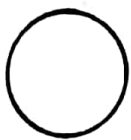

هسي به ونه شي
چي ترې اوبه نه اوځي
کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

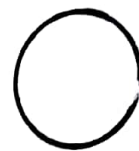

اوس هسي ٿاري
نه راجي خولي ته بهرتاه
توڪي لاري

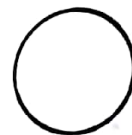

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

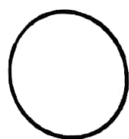

اوواي پوء شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

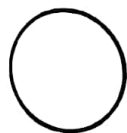

تیکاله غواري
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۽ ۽
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۽

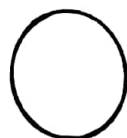

قصه خاني ڪڍي
بڪاري ڪاڙهه مخونه
په آڻي ڪڍي

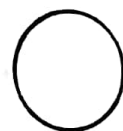

۽ ۽ وسواس ڪڍي
ڪلونه مڙوي نه شي
د ڇا ۽ لاس ڪڍي

خوشه دستور شو
پاڻه ڇي ستا زيڙه شو
نو ڇي دي سور شو

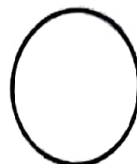

ڪور ڪڍي تنها ۽
اوس به د زهه زخونه
ڇا ته زهه بنايم

ڙوندڙه رنگين شي
ورهي تبتي ۽ شا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

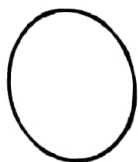

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

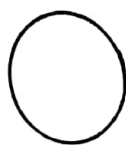

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري ورېږي

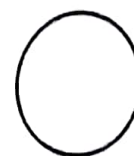

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

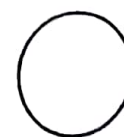

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجگه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطا شی

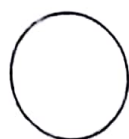

نپرونه درزبئی
چی آینی جوربئی
کافی ماتبئی

ژوند می رنگین شو
راکبئی مستی راغلابی
سرچی می سپین شو

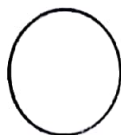

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

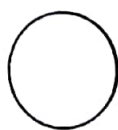

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهبئی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

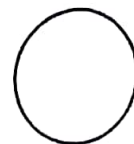

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

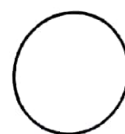

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د کلي خلق شه برانده خونې دې
خدایه شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په تپته کوي

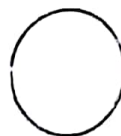

اووايي ټول د اكيجن كچه دے
ايكو ته هې غوشحالېږې خله
خوك لېوني نه دې چې تا يادوي

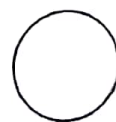

زړه غوشوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر و کښې ئې مارغان بندي کړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

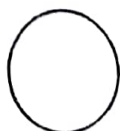

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

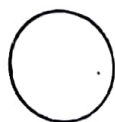

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نمانځي څوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډسو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

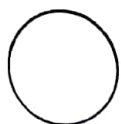

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

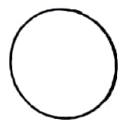

ناساڼي کړي که کړي نيازيينه وايي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حاييه ما سره ايرى مه وهه
همه بس همه وي كه هر شه واي
نه د چا لور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملا ب ملا ب خواني په كور زړه كړي

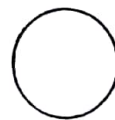

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووپل
د بونى شونډې يو پ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كښي نه ده
بنار كښي جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

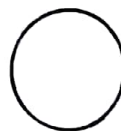

يوسمه چرتنه د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښي خا راکوي

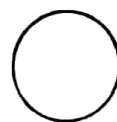

يوه جگړه كښي زمونږ د كلي
خلغو را ټكل د اديرې حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښي مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

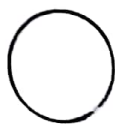

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

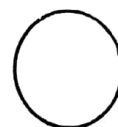

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

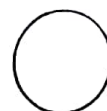

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اثارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا 'سزا دچا لوييه ده
يو د پوليس له سترگو خان ساتي او
بل په يوه پيسه قانون خرشوي

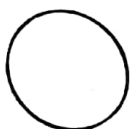

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا ميراث خواره خونه يو

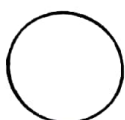

زړه ي غلبل، زلفي ي تار په تار وي
وېل ي زه وېره ي خونده يم
گنې نوته هم هېرېدې شي له چا

شېريني اوباسه زکوٰه دحسن
د افتونه نازلېني حکه
چې په وطن کني شوک خبراتنه کوي

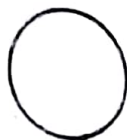

سر به بي حايه درله شه خوبوم
دپيتنوله هونيارى نه لوگي
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

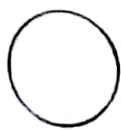

په خه پوهېني نه ماشومه ي لا
دروغ ربنتيابه دي بنکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

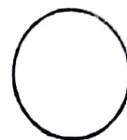

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

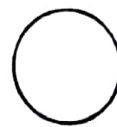

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لې سم کړ خېدلې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتاه لمبه اونگري

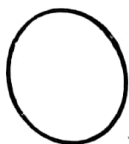

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

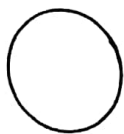

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرتاه خو لار غلطوه لاديه
ويرېنم لار چرتاه غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني په زړه
ستا هايكو رانه پي هپي کړي

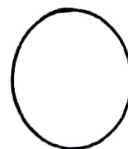

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

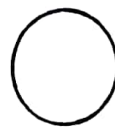

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چي قدم بدم د کالچي جينکي
را ته په لارو کي پي شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري شه کوو
درانه پناه ونه مو پراته دي په سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

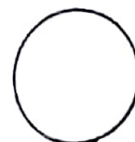

پر بنده چي پغلي چي پاه خپله لاره
چپه ئي مه گني ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

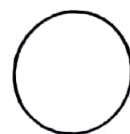

وايم چي تويي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چي راشه نولا ستره شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

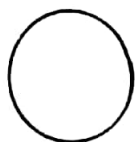

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شاكې زما
د چا عشو نو ته پسخېن مه نه

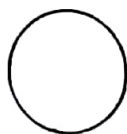

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كېني
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټي چې كل شي په قيامت كېي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بېك بېكاره شي

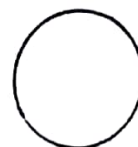

زنه مې اونيسي، سلگو كېني وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

سیند ته کلونه ورگنډار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

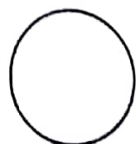

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

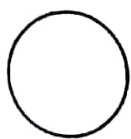

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بڼکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

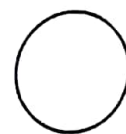

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

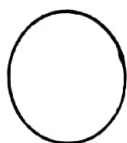

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه راشي

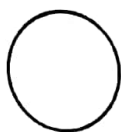

سترگي له دغې ويږي نه پراښم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وان چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

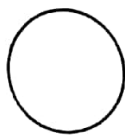

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

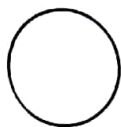

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېر
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زرهه ده ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
كاهني اويو كني وراسته كني كله

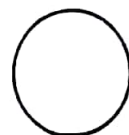

شنه چي مي شونده شي د قام د ورو
لكه د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خپلو كني هيران بيلوي

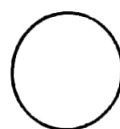

بن انتظار د عرومي مي او كپه
ترخو چي چرگه كوركه شوې نه وي
نو په هاكو باندي بچي نه كني

زرونو كني اور د ميني بل كړي كني
بي حسني دومره په ماحول خوره ده
سم پكيني خدا بگو واوره كني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
لكه د ژمي په واورينه شپه كني
شوگ په كمره كني انگي تي بله كړي

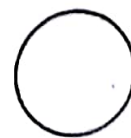

پهغلي د بنار پارک كني راټولي وي نن
وېل مي راغله يوويشتمه صدي
مي چي د كور درشلي اوغورخو و

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي ' د اكي غورخوي

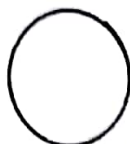

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کبې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کبې کوڅه کبې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خته شپه تېره شوه

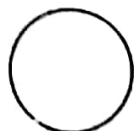

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

اومنه دا خاطر دي جمع لسه
ماله پيه شاه سترگو کني چي راکو
ستا پيه کنا رکني خو اوس پيه نه

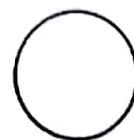

ورته مي اووي حيت شاه دے ستا
وېل ي غواړم چي برينه نه شي شوک
پرتو غاښونه جوړوم لاليه

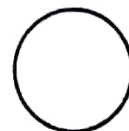

پېغلوکي ناوي خپل خاوند ته وېل
هر شاه چي کپني دابندي نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه يم

شاه اوشو خبر دے که مي پېرني نه
مانه دي هاغاه ورخي هېرني نه دي
چي پيه خنکل به مي اوده پرتاه وي

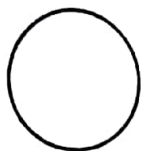

دېره کم عقله ي زما بسوني
اوس دچا خولي خو شوک گنډې نه شي
زما پيه سر پيا سره شر مه کوه

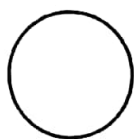

مونږ پيه جامو کني نه خاښ وپدي
چي دا ده راغله يو ويستمه صدي
کور که مو وران شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېږنې
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

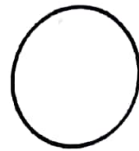

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

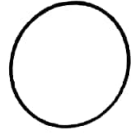

د نوي نسل څومره لوی زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مېن کس څوي
شپږينې خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستی غوڅي کړي

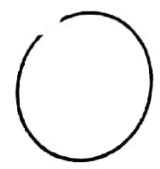

جذبه جذبه دي د ساحل خوږونه
غوږنگ غوږنگ بڼې د شپې ځواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

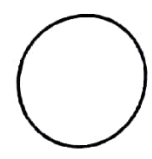

د شپې ټوفان چې شي راڅور په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

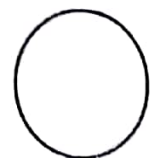

لږه سر تيزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب تر بنده هم اووتو
نوره قسم دے دېره بڼه جينی ده

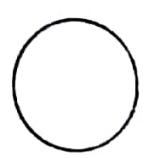

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونږ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمباه زمونږ د کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې بنکار له به خو

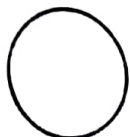

خدائے شتاه که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رښمينو لباس
په ما د اوسپنو نيني او چچي

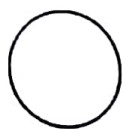

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کره د خدائے نه لږه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

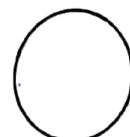

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

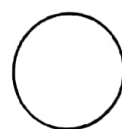

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

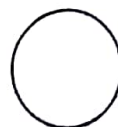

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کپړې کپړې
دا تندغرت زړه مې اور اوند کپړې
شابه شپې شپې رااوورپه

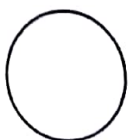

دخدای کارونو کبې شوکغه اووایی
ماچې ئې طبعې د خور و کولې
د کرپلې نه هم ترخه اوخته

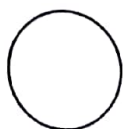

بسه په هر بنکلي مین شپړینې
واپه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترپته د نمر سپینه رنجا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنچې اود چينار اونوکبې

وايي جولى بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کبې انکې کبې زما
ما چرتاه شاپکوهي ته اوغورخوه

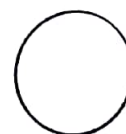

زما ترپا ئې د زړه تاو کموي
د پشکال خوب چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

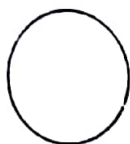

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي لېونه نه شمه
يوه د سپرین کولې خو راکړه کنه

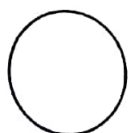

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يو سي چې ما اووښي

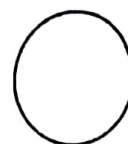

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم د کړيال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

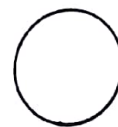

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

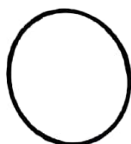

راله حلوا د ناشستي پنجه کړي
بيا راشي غور کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

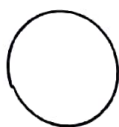

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خدا ښته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لېوني خو کله
هملونه کښي د انحر اونو کښي

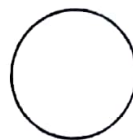

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتنه اوخته

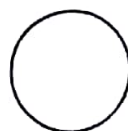

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښلي تېلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

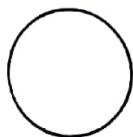

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

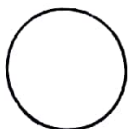

راوړي له حان سره بهار اورونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اورونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

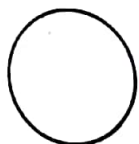

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

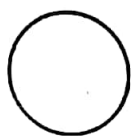

چې زمانه ټوله په خوب اوده شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړ رهت کښې څوک دېره دي

شهرينده گونجي په تندي راوړي
وايي رښتيا رښتيا خبره كوه
ستا د جامو استري په خه ماته شوه

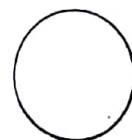

پي شماره داسي رښوران شته ده چې
تميز د جنس او د جمال نه كوي
او وايي ټول خوندونه يو رنگي دي

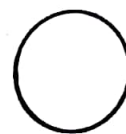

ستا د بنايت د فرېونونه زار
خو لږ مې پرېن ده چې خان او پېرښم
ما د بودي په ټال كښي مه خاڼكوه

زما تصوير ته يې ټرول وېل يې
پي د مرغی مې درله هم راوړي وو
اے د انگر كله چې چرتاه به يې

شه زورور دي مشران د كلي
چې د لمن داغ ته مې گوتي نيسي
او نېغه لار راته ښودله نه شي

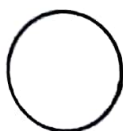

مړنه شم خاڼه راكړه د زړه په كور كښي
تاوده، ساړه كه د ژوند ما اووهي
زما بيه رېل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوبای شپې يني
خان چاله ورنه کړې په لاس او نه
کښې رڼگونه به دې ټول والوځي

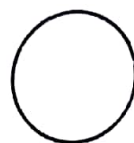

وايي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بيا دې غلطي شوي دي
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږ شي

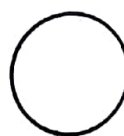

مياندي په داسې پېتنو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بيا ي دخوښدو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شپې ينه وايي
سرتنه يې خبر شه خوباورې شي
رغې يې نه د پشکال لېوني

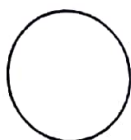

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره سترېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

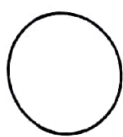

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې دخپل کور ورونه بند شي په چا
نو خانغا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

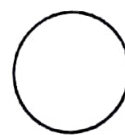

داسي بي واره مي ساکافي نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوڼسي
بيا مي سپزي ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلاکړېږي
د باز د جالي نه تپوس الوچي

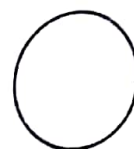

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بېخي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خو بندي سوزي

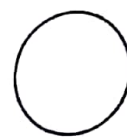

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هېچ بيا له خپله خانه نه شي خبر
بنغي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

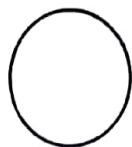

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يَ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

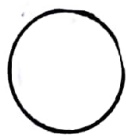

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَانِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه مَه پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَانَ لَه بَر مَه غَوْر حَو لَه دَه مَه

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

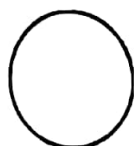

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لاسکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

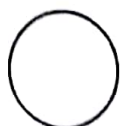

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

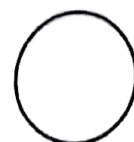

پنهن يي بنجي خيل خاوند تاه اوويل
گردانه ا گاه ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله توپک به خان اوولم

درتاه واده بنجي شاه اوويسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغوبنتله

رب دي په دي خبره ما شاه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيگه پيگه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

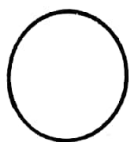

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا ي په بنار کني شوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ خٽله يمه

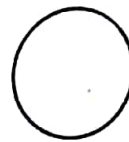

ماتڀري کان ٿي تل ڀه کافي باندې
زه جاري ڪي چاته وهل نه شم
ورکڀي مانه ڏي ڀرڻ له لتي

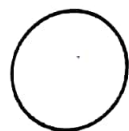

زور ڀي ڀه هائے ڏے خو غور ڇنگ نه ڪوم
گني ڀه ما باندې ڏ ڀنار مڀرمنو
نن ڏ گڏ انو غو ٽي هم اوخوري

يوه سڀڻي تجر به ڀي اوشوه
اوس ڀه ڪم اصلو اعتبار نه ڪوم
خاوره ڏ لوڪ ڀرڻ نه اخلمه زه

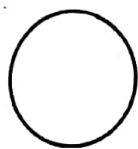

ستا ڏ اوڀرو زلفو بلا واخلمه
ڏ ژوند طوفان کڻي ڀه چا ملا مه تڙه
مار هم ڀردي لاس باندې نه وڙي ٽوڪ

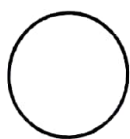

ڏ ڪت له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏونه جوڙ شي
مياندي ڀه سپين سر گڏا کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

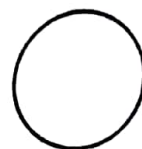

د زوراور اوبه په لورپه خبري
آ چي بدخويه يادپه کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتلمه
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نوهم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه ضفاي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

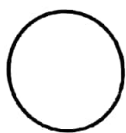

خدا بگو په خوند پي ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريه
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

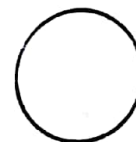

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خيولاسو نه دم اووته

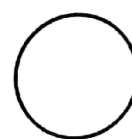

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻ ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڪي هم زڙو صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

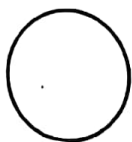

سرتوره مه شي خود ناز مڀمڻي
داسي طوفان راپورته سوه ڏي چي
په سڀنه ورڇ خلقونه لار ورڪوي

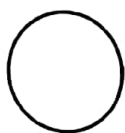

چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شنډې شي

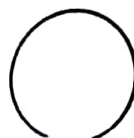

مينه اوباسي له زړگو نه ويري
اوس که اوبسان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخريه مرشم که دا حال وي زما
هيټکي مي يو ساعت له نه اودرېږي
آ پونډي مي هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگي مېښي پي نه کوي

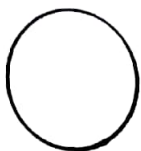

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټيم
زه درته کور کښې لغږې کومه
خي په کوڅو کښې لوږغې کوي ته

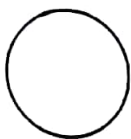

کم عقلي هسي پرېشانه ي ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگي ښو باندي درنږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

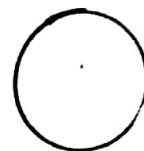

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

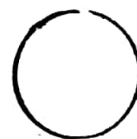

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيسمه خو
لکه د سوي لاس به تا ساته

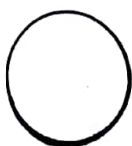

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

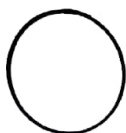

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هيڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

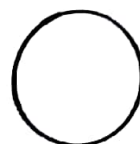

رب دې دروغ کړي خو ويرېنمه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

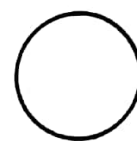

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاگي چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټې ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

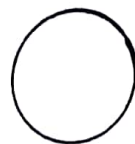

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

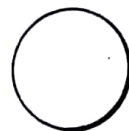

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلې غڼ وي

واي له هر چا په ما گران دے ولي
زما چي نه مني نو خه او کومه
رب دي ي مړ کړي چي ترې خلاصه شه

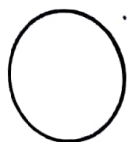

چي مي په زړه ياندي تياره راجي نو
سر کړي سرتور لوپته او غورخوي
واي را اورسپن ي پيره بابا

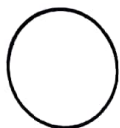

را باندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر و پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي ي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

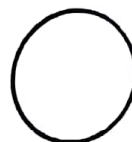

رب دي کانه کړي د شيطان غور وونه
نيه په مړه گڼده مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

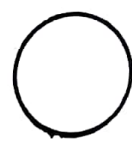

پرېن ده زما په کار کښي کار مه لره
بنځي ما خپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهريني ما باندې احسان مه کوه
زما د زره زخمونه نه رغبېږي
شو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

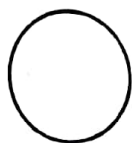

لاس ي تگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله ي نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

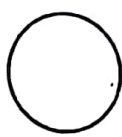

لکه غوټي هان کني راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلي نه دي
خکه دې زمکه باندې خپي نه گي

خدائے شتاه جنگونه خونبومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خاه دے چې
زما د نهن به به ما دز نه کوي

له دې نه لويه خوشحالي به خاه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کني واورې شي لمبي ژمي کني

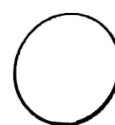

مياندي دې لاري د بچو خاري خو
چې په لندن کني شوک سبق اووايي
آ به کچه سپهن اودرېږي کله

زُه تَقَانِي دُ مَحَبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِيَنِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِيَنِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

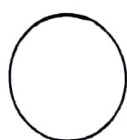

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِيَدَكَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرَكِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

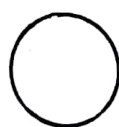

جَوِي پِي دَسْتَوَر نَوَه كَوِي وَخْتُونَه
مَآخَو مِيرِي هَم اَزَارَكِي نَه دَه
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُه دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يَو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرَه نَه سَوَزِي؟

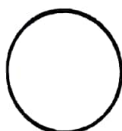

دِر پَه پَه بِي حَايَه وَخْت دِي اَوَرْتَلِم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِيَنِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْكَ نَه خَوَك يَانْگِي اَوَشَرِي

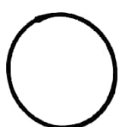

تَه نِه لَه لَوَبِي نَه مَرشَوْنَه وَ
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي اِنصَافِي دِي اَوَكِرَه
مَارغَانَو جَالَو كُنِي چِي رَاوَرِي وَو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډره شوه

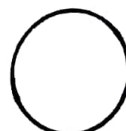

د خدا ټو قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه سر لے فاه شي

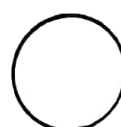

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په سين ديوتي کيږي

خدا ټو شته زړا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتلے نه وي
زما په سترگو کښي د چا اوښکي دي

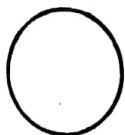

ساه تري وېستلے شم په دوو گو تو کښي
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوري
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

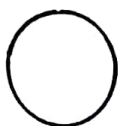

نورد د قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدلے نه شي
زه خه دوو مېښو کتے خو نه يم

شوڪ ڏي تخليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏي ژوند
ڏي خوندي رنجور تري فحاشي جو پڙه ڪري

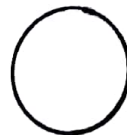

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گهوتي اوخورو

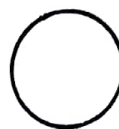

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏي ڄم
ما ڏي مارغانو ڙپي هم زده ڪري ڏي خو
ڏي بيدامني علاج ڏي هيچ اون نه شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي ڏي هيچ غلاته شو
ڏي ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي ڪنهنڪار بنڪاره شي

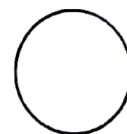

تپوس ڪوم ڏي ڪنبي ڪناهه چاته ده
ما مشران ڏي ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏي هر چا سره مينه ڪوم

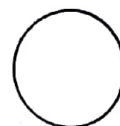

نور زه انصاف ڏي چانه نه غوارمه
که وس ڏي اور سپد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مۀ کوه

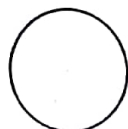

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کړي د ياته روم ورونه

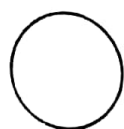

اندېښنې هم وي د الوت لارو کښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کښې شپه شوه

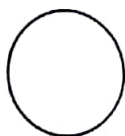

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کړي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

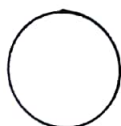

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پکوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

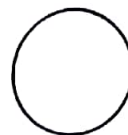

شهرينه واي که سيلو راغله نو
خدای شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وېنو او خوره

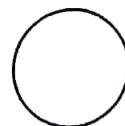

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

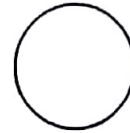

زه که يې يو درز اوکړي پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړي دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

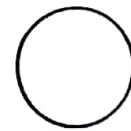

منم فضا ي معطره کړه خو
خدای شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

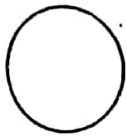

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبہ
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

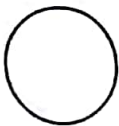

ہیچ پلنبہ نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبہ
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

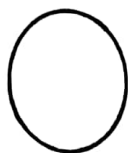

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبہ

زُه تَقَاضِي دُ مِيَنِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبِسْتِي شْتَه دَے
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَا گَے خَو نُه يَم

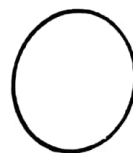

مَنَم چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نُه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وِنُو نَه خَو بُو نُه وِي

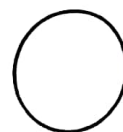

دَا تَقَدَّس يَم لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي گَلَر نِگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِئَمَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوے يَم بِي نَنگَه نُه يَم
پَه بَد حَالِي بَانْدِي يَم مَه تَبْرُوخُ
غَوْبِنَاه كَه اَو سُو زِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

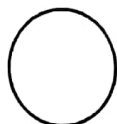

دَا سِي نَا رَا سْتَه كِرُو دُ رُونَد عِبْشَوْنُو
اَو س چِي بَجَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اَو رِي كَبِي
حَا ن تَه بِيوزِي هَم وَه لَے نُه شُو

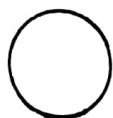

دُ چَا نَا مَوَس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لَو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِشْتَه وے
هَلْتَه دُ كَانُو بَارَانَوْنَه كَسَن يَم

زُهْ قَدَغُونَه پَه چَا نَهْ بَدَمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَه بَد تَه بَد وَايَمَه
سَجَرَه حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

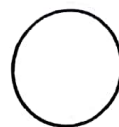

پَرِي دَه دُ بِنِي بَد دِي مَه وَايَه اوس
كَه دِي دُ لاس لاندِي سَاتَلِي شَوَه نو
داسِي پَه سَر بَابَنِي بَه تَه خَتَلَه

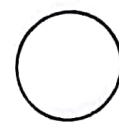

وَرَتَه چِي وَايَم بِنَا سَتَه جِي نِي دَه
شَهْرِي نَه وَايِي دِي كِنِي شَك نَشْتَه دَه
خَو لَه پَوَزَه كِي كَرَه غَوَنَدِي دَه

پَكِنِي هِيچ لاري دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِي گَهْر چَا پَهْر دِي دُ صَحْرَا رِي گُونَه
اَنَسَان پَه وِرَانِي جَزِي رِي كِنِي اوسِي

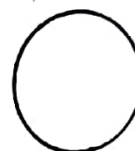

چِي كِي زَمَا مَكْرَمَه مَكْرِي اَوْلِي دَه
نَو وَا رَخْطَا پِي غَلِي لَه خِي لِي وِي رِي
دُ اَزْغِي اَوْبَه پَه مَه اَو شَكَلِي

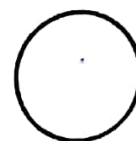

غَلِي كَه نَاسْتَا يَم خَو خَو تَكَبَر مَه زُهْ
مَه خَامُوشِي كَانِي كَوَلِي نَه شِي
غَرُونَه لَوَا شِي نَدِي چِي غِي اَو نَكْرِي

شپې چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ماپه ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايست د موسيقي موجوده

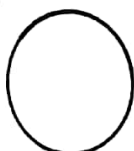

تکړ تکور به يې زخونه نه وي
چې يې په ټول وجود د ناز مېرمنه
لکه د ژمي د غرې خوره شي

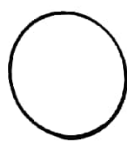

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا ورمبې خړيکې وهلي نه وي
چې لارکني لوت شي د ورمو قافلې

وږمه وږمه شي په هوا کني ورکه
او پانې پانې شي په لارکني خوره
غوټې چې کله شوه پکني پاتي شي

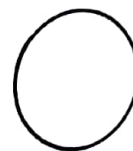

رب به يې روغ کړي که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په حان شه تجربي کومه

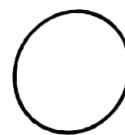

اوس دې ستم ته د ژوند شه او وایم
چې زه د خپلې تندي حال وايمه
نو په سيند ونوکني اوبه اوچې شي

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

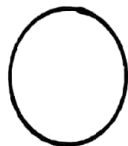

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

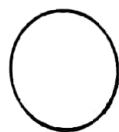

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهر
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

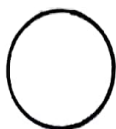

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيزي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونه يې وېدل هرڅه په شپه اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوڅښي

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسي په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

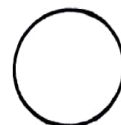

له خپل عادتو او پرېدے نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مه كوه
بيا به قسم دے داسي كار نه كوم

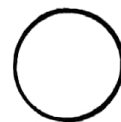

پخه توبه كه ي وېستې ده هم
په پټو سترگو پرې باور مه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكناې

شېرېني ستاگياې په سر سترگو خو
كه دي زما دابده وړخ اوليده
درنه به اوښتي د شېرې خوبونه

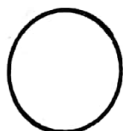

خاغا زړه به خرابېني زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

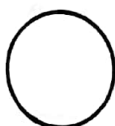

بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې ي دولې د پلار له كوره اوځي
پوښه د بنځي جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له توتي وره
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

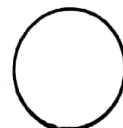

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهي تشخوند ما وه

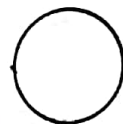

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهنسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

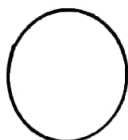

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لکه شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

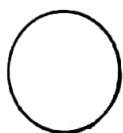

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وقي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پيره اذانونه واورم
زبه مي قرار شي په سعيده پر بوخم

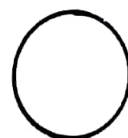

زه عجاھد يم د اسلام اومتی
د پر گنهکار يم خو که وخت راخي نو
زما د توري زور به هم اووينی

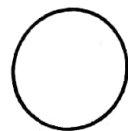

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راخي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې خم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وژلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

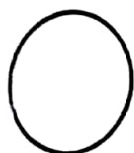

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
خان سره غېږ کښي کوو کي گرځوي

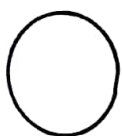

بي شکه خان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

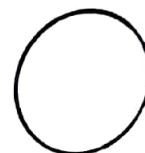

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

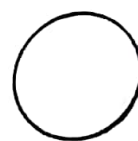

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي ره دومره اطمینان ماره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

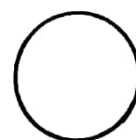

ما کني مکنهي خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

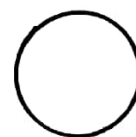

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

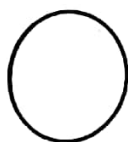

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه ډب سپي ترينه بنه كومه

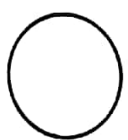

د سياسي رهتيا ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كښي وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پرېوځي په ماحول د گناه
د بشار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كښي اوسي

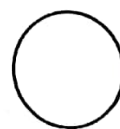

موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه ځي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

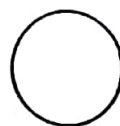

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونځ شي قضا
زړه كښي زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
گڼي مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږي اوس سلام نه کوم

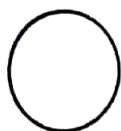

گڼي بناسټونه ي په سترگو کيږي وي
خو بي دسي ي راڅخه داسې کړي
که د ناوې مخ په اور اوسوزي

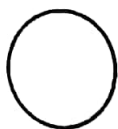

بي حايه ضد دې داسې رڼ مرېز کړم
که بيد بخته پښته پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگري ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده ي جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

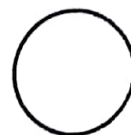

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې شمه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

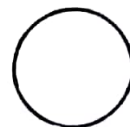

وېل ي داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بي هڅه چې رابري شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملي څکلي دي

ماہ وایہ، ناہ پتہ پتہ بی نسر پہ گوتہ
راسرہ داسی گوتہ تا اوکسہ چہ
پہ غریب دلو سترگو ہنچے ناہ وینم

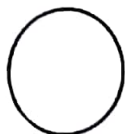

د تکلف محتاجہ نہ دہ، مینہ
وس چہ دی نہ رسی زمالہونی
تاودہ ستونہ راتہ خلہ کوی

کہ ی پہ کور کنبی ہنچ درک نہ لگی
خو چہ مہلمہ راکرہ راشی نوبیا
ورلہ خیل خان حلالوے شہ

بلا خوندوتہ بہ پکنی وی منم
خودا د مینہ سپکاوے کنبہ
تندہ د کھل پہ پرخہ ناہ ماتوم

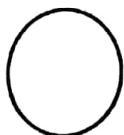

اونی پہ دغہ غم کنبی خان اوخو رہ
زما پنچ مہوی بہ دی موسم کنبی
د چا سپرو جیولہ تہ خان غورخو

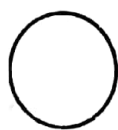

خپلہ لہنہ پہ خان مہ اہوہ
دا تہ چہ بل بریندوی اومنہ
ستا بہ لہ سرہ ہم پتکے پرپوچی

دا بی نیازی د محبت اووینه
وايي د لوبې نه دې مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

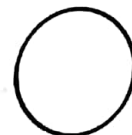

د ترخه مه اوخه د کلي اوخه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

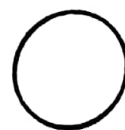

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورخ به خه اوویني
چې دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه وې ککوي حجره کني

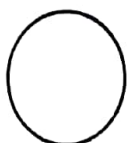

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنی یې دوسره په سر اوختي
اوس ترې پستی له لوبی هم نه موي

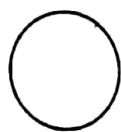

لکه شیشه ی زره ذره ذره شي
د شپي چې پاسي د رڼا قاتلان
په کانو اولي د کوخو بلیونه

هسي بي حايه خوشحال بي په خه
ما چي ترياقي د محبت خلك دے
د ماد په زهرو باندې نه مرمه زه

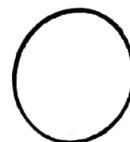

کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مې چرتنه کاڼه نه کړي

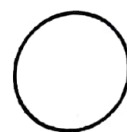

سترگي په دې کني خه مړي شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سېل راټول شي په ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسې ستنې اوگوي
چي په بچو ورله زيږے راوړي

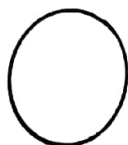

چي ئې په ټي وي اشتهار اوکته
وسل ئې دا په بڼو مېر ظلم دے
دوو نه سېوا بچي راوړے نه شم

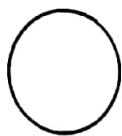

دخدائے کارونو کني خوک خه اووايي
زما نظر چي په لټون و د چا
اوس مې په سترگو باندې بڼه نه کي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگي نشته دے
پلار چې راپاسي خپله لور خرڅوي

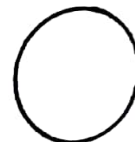

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

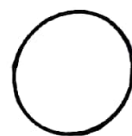

رښتيا وينا به په هر حال کښي کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښي ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښي غوږل نه کوي

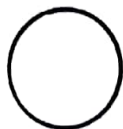

چرته د يو لاسه خټلے دے پړق
تا چې په خپو نگرينې پورې کړي
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاری نیولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وئيل مي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورخ بيدلے نه شي
راغجه مي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته وادله شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له مياندو نه چي شوکوي

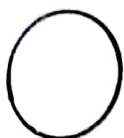

هر شنه چي ووخوتابا چوڼ نه کوو
راته په شا چا وپولے مي جور
داسي چي خولي پوري ده چه او ترو

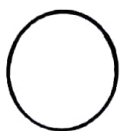

درسه دا خبره نه منم
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَابَنکَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پِنَاہ رَا کِپَلہ

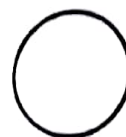

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گِہنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَوِرِیَدِی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِی دِی بَاتِہ بِنِہ وِی

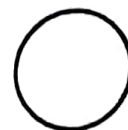

دُ ثَوْنَد پَہ ہر پَرَاؤ تَنور لِبہ دَے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چَرِتہ وِرِیجِی غَرغَنَدَہ اَوَنکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحسان بَہ تُو کِہرِوِی
لَا جِیَنکُو دُ تُو کَالُو نَہ وِی
دُ پِنِغَلتُو بَ غورِخُٹکِ ی مَلا مَاتَہ کِرِی

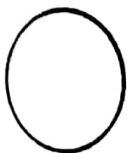

چَا لہ ہَم نَہ وِرکُو یِ حَاے پَہ زِرِہ کِہنِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی یِ مَہ تَہرِوُحَہ
ہِرو خِیل عِج دُ اِیَنِی نَتَہ دَے

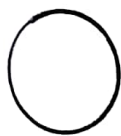

سَر کَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دِ کِہنِی اِصہ
کَہ سِیَادِی دِی پَہ حَا ن رَاوِسْتَلِی
سَر بَہ ہَرخُہ تَہ وِر پَہ خُو یِ کِہنِی زَہ

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږي لارې داروکړي زما

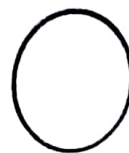

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

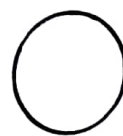

شېرېني دا يو اعتراف به کوي
درد د خندا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبني اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غېږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودریا پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
رتنه غویرونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو هایکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۴. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۵. کابڼي دکھل پټه لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو هایکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وایه زما دُ خوب تعبیریں بہ شدت وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمدانی شخصیت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بیباکئی اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**